

Doktoraty w trybie eksternistycznym

Dr Anna Strzyżewska

Absolwentka studiów doktoranckich na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. W 2017 roku otrzymała tytuł doktora w zakresie filozofii, fenomenologii i filozofii współczesnej. W swoich zainteresowaniach skupia się głównie na fenomenologii Edmunda Husserla, teorii poznania oraz filozofii społecznej.

Plan prezentacji

1

Tryby ubiegania się
o stopień doktora

2

Zasady ubiegania się o
stopień doktora w trybie
eksternistycznym

3

Opłata

4

Podsumowanie

Tryby ubiegania się o stopień doktora

Tryby ubiegania się o tytuł doktora

Zgodnie z art. 197 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce przygotowywanie rozprawy doktorskiej może odbywać się w dwóch trybach:

- W trybie kształcenia doktorantów w szkołach doktorskich (przed 2019 w ramach studiów doktoranckich).
- W trybie eksternistycznym (przypominającym tryb z tzw. wolnej stopy).

Tryb eksternistycznym vs. tryb kształcenia doktorantów:

- Nie obejmuje zorganizowanego kształcenia w szkole doktorskiej i tym samym związanych z nim metod weryfikacji efektów uczenia, a jedynie postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora.
- Brak statusu doktoranta.
- Konieczność dokonania opłaty (poza określonymi wyjątkami).
- Te same wymagania odnośnie nadawania stopnia doktora.
- Te same wymagania formalne i merytoryczne względem rozprawy doktorskiej.

Stopień doktora nadaje się osobie, która:

- Posiada tytuł zawodowy magistra, magistra inżyniera albo równorzędny - art. 186 ust. 1 pkt 1 PSWN.

Wyjątki:

- Posiadanie dyplomu ukończenia studiów za granicą, dającego prawo do ubiegania się o nadanie stopnia doktora w państwie, w którego systemie szkolnictwa wyższego działa uczelnia, która go wydała, lub dyplomu ukończenia studiów uzyskanego za granicą, który został uznany za równoważny polskiemu dyplomowi i tytułowi zawodowemu, co umożliwia osobie posługiwanie się odpowiednim polskim tytułem zawodowym - art. 326 ust. 2 PSWN; art. 327 ust. 2 PSWN.
- W wyjątkowych przypadkach absolwent studiów pierwszego stopnia bądź osoba, która ukończyła trzeci rok jednolitych studiów magisterskich, jeśli ich osiągnięcia naukowe cechują się najwyższą jakością. W tym wypadku taka osoba po uzyskaniu stopnia doktora uzyskuje jednocześnie wykształcenie wyższe na poziomie drugiego stopnia - art. 186. ust. 2-3 PSWN w zw. z art. 77 ust. 1 pkt 2 PSWN.

- Uzyskała efekty uczenia się na poziomie 8 Polskiej Ramy Kwalifikacji - art. 186 ust. 1 pkt 2 PSWN.

Polska Rama Kwalifikacji (PRK) jest układem odniesienia dla kwalifikacji nadawanych w Polsce. Wyróżniamy w nim 8 poziomów. Każdy poziom jest opisywany na podstawie ogólnych charakterystyk zakresu i stopnia skomplikowania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych dla konkretnego poziomu. W PRK uwzględnia się charakterystyki kwalifikacji dla kształcenia ogólnego, zawodowego i w szkolnictwie wyższym. Poziom 8 PRK potwierdza dyplom doktorski. PRK umożliwia również odniesienie polskich kwalifikacji względem poziomów Europejskiej Ramy Kwalifikacji (ERK) i dzięki ERK do poziomów kwalifikacji w konkretnych państwach UE.

- W przypadku osób kończących szkołę doktorską nie ma konieczności wprowadzania dodatkowych form weryfikacji efektów uczenia się na poziomie 8 PRK, natomiast w przypadku osób ubiegających się o tytuł doktora w trybie eksternistycznym uczelnia musi określić szczegółowe zasady weryfikacji tego wymogu - art. 192 ust. 2 pkt 6 PSWN.

- Zgodnie z nową procedurą nadawania stopnia doktora nie ma obowiązku przeprowadzania egzaminów doktorskich w zakresie dyscypliny podstawowej, dyscypliny dodatkowej oraz języka nowożytnego. Efekty uczenia się w zakresie nowożytnego języka obcego mogą być potwierdzone udokumentowaną znajomością języka obcego – certyfikatem lub dyplomem ukończenia studiów, poświadczających znajomość tego języka na poziomie co najmniej B2 - art. 186 ust. 1 pkt 2 PSWN.

- Posiada minimalny dorobek naukowy - art. 186 ust. 1 pkt 3 PSWN - w formie:
 - Jednego artykułu naukowego opublikowanego w czasopiśmie naukowym lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowej, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w ministerialnym wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji naukowych - art. 186 ust. 1 pkt 3 lit. a PSWN; albo
 - Jednej monografii naukowej wydanej przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w ministerialnym wykazie wydawnictw - art. 186 ust. 1 pkt 3 lit. b PSWN; albo
 - Jednego rozdziału w monografii naukowej wydanej przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w ministerialnym wykazie wydawnictw - art. 186 ust. 1 pkt 3 lit. b PSWN; albo
 - Jednego dzieła artystycznego o istotnym znaczeniu - art. 186 ust. 1 pkt 3 lit. c PSWN.

- Przedstawiła i obroniła rozprawę doktorską
- art. 186 ust 1 pkt 4 PSWN.
- Spełniła inne wymagania określone przez podmiot doktoryzujący
- art. 186 ust 1 pkt 5 PSWN.

Zgodnie z nową ustawą uczelnia może, lecz nie musi określić dodatkowe wymagania dla osób starających się o uzyskanie tytułu doktora, np. w formie egzaminu.

Wymogi merytoryczne względem rozprawy doktorskiej:

- Rozprawa doktorska powinna prezentować ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej – art. 187 ust. 1 PSWN.
- Przedmiotem rozprawy doktorskiej powinno być oryginalne rozwiązanie problemu naukowego albo oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne – art. 187 ust. 2 PSWN.

Wymogi formalne względem rozprawy doktorskiej:

- Rozprawa doktorska może mieć formę pracy pisemnej, w tym monografii naukowej i powiązanych tematycznie artykułów naukowych; lub pracy projektowej, konstrukcyjnej, technologicznej, wdrożeniowej albo artystycznej; a także formę samodzielnej i wyodrębnionej części pracy zbiorowej - art. 187 ust. 3 PSWN.
- Składając rozprawę doktorską kandydat jest zobowiązany do dołączenia streszczenia w języku angielskim, a w przypadku rozprawy w języku obcym, także streszczenia w języku polskim. W przypadku gdy rozprawa nie ma formy pisemnej (np. dzieła artystycznego), należy dołączyć opis w językach polskim i angielskim - art. 187 ust. 4 PSWN.

- W przypadku odmowy dopuszczenia do obrony rozprawy doktorskiej lub decyzji o odmowie nadania stopnia doktora, nie ma możliwości ubiegania się ponownie o ten stopień w oparciu o tą samą rozprawę. Należy zaznaczyć, że chodzi tutaj o sytuację, w której niedopuszczenie do obrony lub odmowa nadania stopnia stały się ostateczne, czyli w przypadku upłynięcia terminu na wniesienie zażalenia lub odwołania, a także gdy Rada Doskonałości Naukowej utrzymała w mocy zaskarżone postanowienie lub decyzję – art. 193 ust. 5 PSWN.

A central blue square with a black border contains the number '2'. The background features decorative geometric shapes in the corners: blue and white triangles pointing towards the center from the top-left and top-right, and red and white triangles pointing towards the center from the bottom-left and bottom-right.

2

Zasady ubiegania się o stopień doktora w trybie eksternistycznym

Zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce osoba ubiegająca się o stopień doktora w trybie eksternistycznym zobowiązana jest do:

- Złożenia przed wszczęciem postępowania wniosku o wyznaczenie promotora lub promotorów
- art. 217 PSWN.
- Wniesienie opłaty za przeprowadzenie postępowania w tej sprawie
- art. 182 ust. 1 PSWN, art. 182 ust. 4 PSWN.

Zgodnie z nową ustawą to senat lub rada naukowa podmiotu doktoryzującego określa sposób postępowania w sprawie nadania stopnia doktora, a w szczególności:

- Sposób wyznaczania i zmiany promotora, promotorów lub promotora pomocniczego - art. 192 ust. 2 pkt 1 PSWN.
- Zasady ustalania wysokości opłaty za postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym oraz zwalniania z tej opłaty - art. 192 ust. 2 pkt 2 PSWN.
- Tryb złożenia rozprawy doktorskiej - art. 192 ust. 2 pkt 3 PSWN.
- Tryb powoływania oraz zakres czynności komisji dokonującej czynności w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora – art. 192 ust. 2 pkt 4 w zw. z art. 192 ust. 1 PSWN.

- Sposób wyznaczania recenzentów - art. 192 ust. 2 pkt 5 PSWN.
- Sposób weryfikacji efektów uczenia się dla poziomu 8 Polskiej Ramy Kwalifikacji w przypadku osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora w trybie eksternistycznym - art. 192 ust. 2 pkt 6 PSWN.
- Sposób weryfikacji spełnienia wymagania dotyczącego minimalnego dorobku naukowego w przypadku publikacji wieloautorских - art. 192 ust. 2 pkt 7 PSWN.
- Inne wymagania stawiane kandydatom do nadania stopnia doktora lub dodatkowe warunki dopuszczenia do obrony - art. 192 ust. 3 PSWN.

Postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym na przykładzie Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu

Na podstawie Uchwały Senatu Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu nr 27/2019/2020 z dnia 12 grudnia 2019 roku w sprawie określania sposobu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu.

1. Złożenie przez kandydata wniosku do Rady Naukowej Uczelni o przeprowadzenie weryfikacji efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 Polskiej Ramy Kwalifikacji.
2. Powołanie członków Komisji Egzaminacyjnej do przeprowadzenia weryfikacji efektów uczenia się przez Radę Naukową wydziału właściwą ze względu na tematykę pracy doktorskiej.
3. Egzamin weryfikujący.
4. Podjęcie uchwały o pozytywnej lub negatywnej weryfikacji efektów uczenia się przez Komisję Egzaminacyjną.
5. W przypadku weryfikacji pozytywnej wydanie kandydatowi zaświadczenia o uzyskaniu efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 Polskiej Ramy Kwalifikacji.
6. Zawarcie z kandydatem umowy na dokonanie opłaty za przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym.
7. Złożenie przez kandydata wniosku o wyznaczenie promotora lub promotorów wraz z propozycją rozprawy doktorskiej i z planowanym terminem jej złożenia

8. Wydanie Uchwały Rady Naukowej Uczelni w sprawie wyznaczenia promotora lub promotorów w celu sprawowania opieki naukowej nad kandydatem.
9. Złożenie promotorowi rozprawy doktorskiej.
10. Sporządzenie przez promotora pisemnej opinii na temat złożonej rozprawy doktorskiej (czas na jej sporządzenie to 30 dni plus ewentualnie dodatkowe 14 dni).
11. Złożenie w Biurze Rektora wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora wraz z pracą i pełną dokumentacją.
12. Wyznaczenie 3 recenzentów rozprawy doktorskiej - uchwała Rady Naukowej Uczelni, po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej Wydziału właściwej ze względu na tematykę rozprawy.
13. Zlecenie przez Przewodniczącego Rady Naukowej Uczelni zawarcia umowy z recenzentami.

14. Sporządzenie recenzji rozprawy doktorskiej przez recenzentów (w terminie dwóch miesięcy od dnia otrzymania rozprawy).
15. Przekazanie recenzji Przewodniczącemu Komisji Doktorskiej.
16. Umieszczenie rozprawy doktorskiej wraz z jej streszczeniem i recenzjami w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu (nie później niż 30 dni przed wyznaczonym terminem obrony).
17. Wyznaczenie przez Radę Naukową Uczelni Komisji Doktorskiej oraz Przewodniczącego Komisji do prowadzenia dalszych czynności w postępowaniu o nadanie stopnia doktora.
18. Wydanie postanowienia Komisji Doktorskiej w sprawie przyjęcia rozprawy doktorskiej, dopuszczenia do publicznej obrony i wyznaczenia terminu oraz miejsca obrony.
19. Obrona rozprawy doktorskiej na otwartym posiedzeniu Komisji Doktorskiej, w którym uczestniczą promotor i recenzenci.

20. Uchwała Komisji Doktorskiej w sprawie przyjęcia lub odmowy przyjęcia rozprawy doktorskiej.
21. Wydanie przez Radę Naukową Wydziału opinii odnośnie uchwały i przekazanie uchwały wraz z opinią, protokołem Komisji Doktorskiej, opinią promotora i recenzjami Przewodniczącemu Rady Naukowej Uczelni, który następnie przekazuje otrzymane dokumenty Senatowi.
22. Na podstawie uchwały Senat w głosowaniu jawnym nadaje stopień doktora albo odmawia jego nadania (decyzja administracyjna).

Opłata

Kandydat ubiegający się o uzyskanie stopnia doktora wnosi opłatę za przeprowadzenie postępowania w tej sprawie -
art. 182 ust. 1 PSWN, art 182

- Opłatę wnosi się na rzecz uczelni, instytutu PAN, instytutu badawczego, instytutu międzynarodowego albo Rady Doskonałości Naukowej
- art. 182 ust. 2 PSWN.
- Wysokość opłaty nie może przekraczać kosztów samego postępowania, uwzględniającego przede wszystkim koszty wynagrodzenia promotora lub promotorów, promotora pomocniczego i recenzentów
- art. 182 ust. 3 PSWN.
- Wysokość opłaty może się różnić w zależności od ilości powołanych promotorów i promotora pomocniczego, a także w zależności od konkretnego podmiotu doktoryzującego, ponieważ zgodnie z ustawą to senat lub rada naukowa jednostki doktoryzującej określa dokładne zasady ustalania wysokości opłaty - art. 192 ust. 2 pkt 2 PSWN.

Wyjątki od obowiązku wniesienia opłaty:

- Opłatę pobiera się jedynie w przypadku uczestników trybu eksternistycznego. Nie obowiązuje ona osób ubiegających się o stopień doktora, które ukończyły kształcenie w szkole doktorskiej - art. 182 ust. 4 PSWN.
- Z opłaty pozostają zwolnieni nauczyciele akademicki i pracownicy naukowci. W ich przypadku koszty postępowania ponosi zatrudniająca uczelnia, instytut PAN, instytut badawczy lub instytut międzynarodowy - art. 182 ust. 6 PSWN.
- W uzasadnionych przypadkach rektor, dyrektor instytutu PAN, dyrektor instytutu badawczego lub dyrektor instytutu międzynarodowego może zwolnić kandydata z całości lub z części opłaty - art. 182 ust. 5 PSWN. Szczegółowe warunki takiego zwolnienia są ustalane przez podmiot doktoryzujący - art. 192 ust. 2 pkt 2 PSWN.

Koszty postępowania w sprawie nadania stopnia doktora obliczane są na podstawie minimalnego wynagrodzenia profesora i wynoszą odpowiednio:

- W przypadku promotora - 83% wynagrodzenia profesora
- art. 184 ust. 2 PSWN.
- W przypadku promotora pomocniczego - 50% wynagrodzenia profesora
- art. 184 ust. 2 PSWN.
- W przypadku każdego z trzech recenzentów 27% wynagrodzenia profesora
- art. 184 ust. 2 pkt 1 PSWN.

Wysokość minimalnego wynagrodzenia profesora ustalona została na drodze Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2018 roku i wynosi 6410 zł. Tym samym:

- Wysokość minimalnego wynagrodzenia promotora wynosi 5320,30 zł.
- Wysokość minimalnego wynagrodzenia promotora pomocniczego - 3205,00 zł.
- Wysokość minimalnego wynagrodzenia recenzenta - 1730,70 zł.

Opłata za postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym na przykładzie Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Na podstawie Uchwały Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nr 404/2019/2020 z dnia 24 lutego 2020 roku dotycząca zasad ustalania wysokości opłaty w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym oraz zwalniania z tej opłaty

- W przypadku wyznaczenia jednego promotora – 14868,77 zł.
- W przypadku wyznaczenia jednego promotora i promotora pomocniczego – 19470,12 zł.
- W przypadku wyznaczenia dwóch promotorów – 22507,02 zł.
- W przypadku wyznaczenia trzech promotorów – 28891,38 zł.

Podsumowanie

Podsumowanie

Tryb eksternistyczny stanowi zupełnie inną drogę ubiegania się o stopień doktora niż tryb kształcenia doktorantów. Nie obejmuje kształcenia w szkole doktorskiej, a sama procedura ogranicza się jedynie do postępowania w sprawie nadania stopnia doktora. Ze względu na brak zorganizowanego kształcenia, a tym samym brak możliwości weryfikacji efektów uczenia się, to uczelnia lub rada naukowa jednostki doktoryzującej określa dodatkowe formy weryfikacji efektów uczenia się na poziomie 8 Polskiej Ramy Kwalifikacji. W odróżnieniu od trybu kształcenia w szkole doktorskiej, w trybie eksternistycznym konieczne jest – poza kilkoma wyjątkami - dokonanie opłaty pokrywającej koszty takiego postępowania. Wysokość opłaty jest regulowana przez ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jednak może się różnić w zależności od ilości promotorów, promotora pomocniczego oraz w zależności od przepisów wewnętrznych konkretnego podmiotu doktoryzującego. Osobę ubiegającą się o stopień doktora w tym trybie oraz uczestnika szkoły doktorskiej obejmują jednak te same wymagania odnośnie nadawania stopnia doktora oraz te same wymagania merytoryczne i formalne względem rozprawy doktorskiej.

Bibliografia

<https://humanistyka.amu.edu.pl/tryb-eksternistyczny/>

<https://konstytucjadlanauki.gov.pl/ksztalcenie-doktorantow-najczesciej-zadawane-pytania#eksternistyczny>

<https://prk.men.gov.pl/polska-rama-kwalifikacji-prk/>

<https://uap.edu.pl/dla-studentow/studia-doktoranckie/rozprawa-doktorska-w-trybie-eksternistycznym/>

Przewodnik po systemie szkolnictwa wyższego i nauki, cz. 1, MNiSW, Warszawa 2019.

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2018 r. w sprawie wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej.

Uchwała Senatu Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu nr 27/2019/2020 z dnia 12 grudnia 2019 roku w sprawie nadania stopnia doktora na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu.

Uchwała Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nr 404/2019/2020 z dnia 24 lutego 2020 roku dotycząca zasad ustalania wysokości opłaty w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym oraz zwalniania z tej opłaty.

Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce Dz.U2021.478 t. j.

Projekt „Lokalny Ambasador Praw Doktoranta” organizowany jest przez Krajową Reprezentację Doktorantów ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki w ramach zadania publicznego „Organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego” w 2021 r.

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Krajowa
Reprezentacja
Doktorantów | **KRD**

Dziękuję za uwagę